

DEĞİŞEN VE GELİŞEN EĞİTİM BAĞLAMINDA TEMEL EĞİTİMİ YENİDEN DÜŞÜNMEK: SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

RE-THINKING BASIC EDUCATION IN THE CONTEXT OF CHANGING AND DEVELOPING EDUCATION: PROBLEMS AND SOLUTION PROPOSALS

Okan DİŞ¹

ÖZ: Bu araştırma ile sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre, eğitim sisteminde yaşanan sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Erzurum merkez ilçelerinde görevli 32 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Görüşme formlarından elde edilen veriler içerik analizi yöntemine göre analiz edilerek çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, tema ve alt temalar şeklinde organize edilerek sunulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, eğitim öğretim ile ilgili yaşanan sorunların genel olarak; okula başlama yaşının küçük olması, okul öncesi eğitime gereken önemin gösterilmemesi, okullarda araç-gereç eksikliği, okul yöneticilerinin liyakat eksiklikleri, iletişim yetersizlikleri ve makam güçlerini baskı aracı olarak kullanmaları, öğrencilerin izin almadan konuşmaları, sınıf içinde gezmeleri, sık sık arkadaşlarını şikâyet etmeleri, oyun alanlarının ve laboratuvarların yetersizliği, öğrenci velilerinin ilgisizliği, aile içi sorunların öğrencilere yansması ve tayin problemi şeklinde ifade edildiği belirlenmiştir. Çözüm önerilerine ilişkin olarak yaygın görüşlerin; okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesi, yöneticilerin eğitim yönetimi alanında eğitim almaları, öğrencilerin karar sürecine katılımının sağlanması, oyun alanlarının yaygınlaştırılması, velilere yönelik eğitimlerin düzenlenmesi şeklinde olduğu belirlenmiştir.

ABSTRACT: With this research, it was aimed to determine the problems experienced in the education system and the solution proposals for these problems according to the opinions of the classroom teachers. The study group of the research consists of 32 classroom teachers working in the central districts of Erzurum in the 2018-2019 academic year. In this study, case study, one of the qualitative research designs, was used. The data obtained from the interview forms were analyzed based on content analysis method. The findings obtained as a result of the research were presented in the form of themes and sub-themes. According to the results of the research, the problems experienced in education and training in general; it has been determined that low starting age for school, not showing the necessary importance to pre-school education, lack of equipment in schools, lack of merit of school administrators, lack of communication and using their authority as a means of pressure, students talking without permission, walking around the classroom, complaining about their friends frequently, the inadequacy of the playing fields and laboratories, the indifference of the students' parents, the reflection of the family problems on the students and the assignment problem. Common views on solution proposals; it was determined that pre-school education should be made compulsory, administrators should receive education in the field of education management, students' participation in the decision process, playgrounds should be widespread, and education should be organized for parents.

Anahtar sözcükler: Temel eğitim, sınıf öğretmeni, eğitimsel sorunlar, çözüm önerileri.

Keywords: Basic education, classroom teacher, educational problems, solution suggestions.

Bu makaleye atıf vermek için:

Diş, O. (2023). Değişen ve gelişen eğitim bağlamında temel eğitimi yeniden düşünmek: sorunlar ve çözüm önerileri, *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(1), 14-34

Cite this article as:

Dis, O. (2023). Re-thinking basic education in the context of changing and developing education: problems and solution proposals. *Trakya Journal of Education*, 13(1), 14-34

¹. Doktora Öğrencisi., Hacettepe Üniversitesi Eğitim Yönetimi Bölümü, Eğitim Fakültesi, Ankara, Türkiye, okandis25@gmail.com, Orcid: 0000-0002-0065-953X

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

There is no doubt that the most important step of the education life of individuals is the primary school period. The cultural, cognitive, affective and kinetic benefits of education in the early years of life are so important that they cannot be left to chance for both the individual and the society. In this context, it is an important objective for educational scientists to determine the problems experienced in primary education institutions aiming at educating good citizens (Güneş & Kara, 2016). It is possible for the organization to achieve its goals successfully and renew itself continuously by using problem solving methods well. Efforts to increase the effectiveness of schools have focused on improving the problem solving competence of school administrators. The rapid developments in the environmental structure make it necessary for school administrators to grow up in all aspects of decision making and problem solving (Semerci & Çelik, 2002). Education can be defined as an attempt to control the future of a society by rebuilding its people. The formal organization of education, which is a social institution, is the school. All social institutions determine the direction of the school. The effective functioning of the school is possible by considering the educational aspect of all functions and problems of society (Aydın, 2010). Schools, like other institutions, must continue their development by completing their deficiencies. The school is the strongest focus of development. Schools have responsibility for self-development towards society and students. At this point, teachers and administrators have important duties. Teachers and administrators in the organization should know that shared power will derive a profit. Especially when teachers and administrators share their power, they become stronger with the synergy that occurs (Taymaz, 2007).

Method

Case study, which is one of the qualitative research design, was used in this study. In the study, the problems faced by classroom teachers were tried to be put forward based on their opinions. The study group consisted of 30 classroom teachers working in central districts of Erzurum province in the 2018-2019 academic year. Within the scope of the study, primary schools where teachers work were visited and interviews were conducted with teachers based on the principle of volunteering. The data of the study were collected by a semi-structured interview protocol developed by the researchers. Before the interview, teachers were informed about the purpose and importance of the study. Interviews on voluntary basis were conducted when the teachers were available. During the interviews, probe questions and interviews were detailed in the relevant places. The answers given during the interview were recorded in the interview protocols. Interview protocol developed by the researchers was used as data collection tool in the research. This protocol has taken its final form after being submitted to the opinions of the field experts for clarity. The data obtained from the interview protocol were analyzed based on content analysis method. The findings obtained from the study were presented in the form of themes and sub-themes. In the process of creating sub-themes according to the data obtained from the research, the researchers read all the forms separately and they united the items determined by the participants independently of each other under certain titles and formed sub-themes. Then, the researchers came together and reached a consensus by discussing the views they evaluated under different themes. In order to reflect the views of their teachers, direct quotations were made from their statements. On the other hand, when interpreting the findings, the names of the preservice teachers were not included as an ethical requirement; codes such as Ö-1, Ö-2 representing teacher candidates were preferred.

Findings

According to the results of the research, the problems experienced in education and training in general; it has been determined that low starting age for school, not showing the necessary importance to pre-school education, lack of equipment in schools, lack of merit of school administrators, lack of communication and using their authority as a means of pressure, students talking without permission,

walking around the classroom, complaining about their friends frequently, the inadequacy of the playing fields and laboratories, the indifference of the students' parents, the reflection of the family problems on the students and the assignment problem. Common views on solution proposals; it was determined that pre-school education should be made compulsory, administrators should receive education in the field of education management, students' participation in the decision process, playgrounds should be widespread, and education should be organized for parents.

Discussion and Conclusion

It is possible for children to grow up in a healthy way and become independent adults useful to the society, with the opportunities provided to them from an early age. For this reason, it is necessary to know the developmental characteristics of our children and to prepare educational practices suitable for their characteristics (Kılıç, 2008). Thanks to pre-school education, children will be able to learn to be individuals who meet the school rules, obey these rules, share with those around them, cooperate and take responsibility. In the pre-school education process, it is necessary to contribute to the preparation of children for primary education, their physical, mental and emotional development and to gain good habits. It is of great importance to create a common growing environment for children from underprivileged backgrounds, to speak Turkish correctly and beautifully, and to ensure that the student participates in this process by having reached a sufficient level of readiness in cognitive, affective and psychomotor areas (Çınar, 2010).

School administrators need to be competent in their fields in order to fulfill their duties. Especially when determining school administrators; Evaluation processes that will highlight their knowledge, skills and experiences should be determined. Otherwise, it will be inevitable for teachers to gain a negative perspective towards school administrators and to exhibit negative attitudes as a result. This situation will also negatively affect the communication between school administrators and teachers. Communication is a very important concept for organizations to achieve their goals. Communication is effective in informing employees and ensuring coordination. Teachers and school administrators need to express their thoughts comfortably. Of course, in order to achieve this, a friendly school climate must be created. One of the important issues here is the type of power that school administrators use over teachers. He has a power because of his school administrator position. However, it should not be used as a pressure tool on teachers. Instead of constantly emphasizing the power of maqam, using the power of expertise, reward power or charismatic power that can affect teachers can lead to more effective and productive results.

GİRİŞ

İlkokul eğitimi bireylerin yaşamlarında çok önemli bir dönemi kapsamaktadır. Bu nedenle bireylere olan katkısı göz ardı edilmemelidir. Bilişsel, duyuşsal ve devinsel yararları düşünüldüğünde, tesadüflere bırakılmayacak kadar önemlidir. Bu bağlamda eğitimin temelini oluşturan ilkökul eğitiminin sorunlarını belirlemek ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirmek eğitimciler açısından önemli bir amaç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum aynı zamanda toplumun her kesimini ilgilendirmektedir (Güneş ve Kara, 2016). Eğitim, toplum bireylerinin yeniden inşasını sağlayarak toplumun geleceğini temin altına alma girişimidir. Eğitim toplumsal bir faaliyettir ve bu faaliyetin gerçekleştiği örgütler okullardır. Eğitim örgütlerinin yönünü toplumsal istekler, beklentiler ve ihtiyaçlar belirler. Eğitim örgütleri olarak okulların etkili olabilmesi açısından bunlara dikkat edilmesi gerekmektedir (Aydın, 2010). Okullar diğer örgütler gibi eksik ve hatalı yönlerini tamamlayarak gelişimini sürekli sürdürmek zorundadır. Okul, gelişmenin en güçlü odak noktasıdır. Okulların topluma ve öğrencilere karşı kendini geliştirme konusunda sorumlulukları vardır. Bu noktada ise, yöneticilere ve öğretmenlere önemli sorumluluklar düşmektedir. Örgütte öğretmenler ve yöneticiler paylaşılan gücün kazanç sağlayacağını bilmelidirler (Taymaz, 2007). Okul yöneticilerinin, okul paydaşları üzerinde önemli bir etkisi bulunmaktadır (Şişman, 2004). Eğitim örgütlerinin hedeflerini gerçekleştirmeleri kendilerini sürekli olarak yenilemelerine bağlıdır. Bu anlamda sorunların ortaya konulması ve etkin çözüm önerilerinin geliştirilmesi açısından okul yöneticilerinin, problem çözme becerilerini geliştirmeleri gerekmektedir (Semerci ve Çelik, 2002). Problem çözme açısından iletişim önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. İletişim ustalık gerektiren karmaşık bir süreçtir ve hayatımızın her

anında karşımıza çıkar. Dolayısıyla okul hayatının önemli bir parçası olarak yer alır. İletişim kişiler arası, kurumsal veya yönetsel süreçleri ve okulların yapısının temelini oluşturmaktadır. Örgütsel iletişim; amaçları ve standartları oluşturmayı, gerçekleri ve bilgileri aktarmayı, karar almayı, liderlik yapmayı, diğerlerini etkilemeyi, ve sonuçları değerlendirmeyi içermektedir (Hoy ve Miskel, 2010). İletişim, okulda var olan planlama, organize etme, iş bölümü yapma, yönlendirme, iş birliği ve raporlama gibi süreçlerin çoğu ile bağlantılıdır. Örgütsel iletişimin amacı hedefe ulaşmada gerekli olan bilgi aktarımını sağlamaktır (Lunenburg ve Ornstein, 2013).

Okul yöneticilerinin, okul yönetimi ve denetimine ilişkin birçok sorumluluğu bulunmaktadır. Okul yöneticisi okulun gelişimi için çeşitli toplum grupları ile birlikte çalışmak durumundadır (Lunenburg ve Ornstein, 2013). Okul yöneticisinin önemli görevlerinden biri öğretim liderliğidir. Okul yöneticilerinin öğretim liderliği, eğitim örgütlerinin akademik olarak başarılı olmaları açısından stratejik bir öneme sahiptir. Dolayısıyla okul yöneticilerinin öğretmenlere akademik açıdan rehberlik etmeleri, yol göstermeleri ve destek olmaları oldukça önemlidir. Okul yöneticisi öncelikle bir iletişim uzmanı olmalıdır. İletişim, okulda öğretmenler ve öğrenciler arasındaki koordinasyonu sağlama aracıdır. Okul yöneticileri eğitimin gelişimi açısından etkili iletişim becerisine sahip olmalıdır (Açıkalın, Şişman ve Turan, 2007). Okul yöneticisi vizyon sahibi olmalıdır. Bu vizyon doğrultusunda okuldaki öğretim kadrosunun ve diğer çalışanların güçlerini harekete geçirebilmelidir. Okul yöneticisi karizmatik gücü ile çevresindekileri etkileyebilmelidir. Okul yöneticisi problemlerin çözümünde de karizmasını ortaya koyarak etkili bir çözüm sunmalıdır. Okul yöneticisi bir lider olarak astlarının önünde gitmeli ve amaçlar doğrultusunda hizmet etmelidir. Okulda katılımı sağlamalı, öğretmenlerin duygu ve düşüncelerine önem vermeli, gerekli konularda öğretmenleri bilgilendirmelidir (Erdoğan, 2000).

Yönetimin temelinde insanı etkilemek vardır. Nitekim sınıf yönetimi de sınıfta bulunanları etkilemeye yönelik bir etkinlik olarak görülebilir (Erdoğan, 2007). Sınıf yönetimi, öğretmenin yönetsel becerisinin sınıf ortamında kullanılmasını gerektirir. Bu nedenle öğretmenlerin eğitim yönetimi alanındaki temel kavramları iyi bilmesi gerekmektedir. Sınıf yönetimi, eğitim yönetiminden önemli ölçüde yararlanmaktadır (Çelik, 2003). Eğitimin başarılı bir şekilde yürütülebilmesi, sınıf yönetiminin etkili olarak gerçekleştirilmesine bağlıdır (Başar, 2005). Sınıf yönetiminde, öğretmenlerin sahip olduğu yönetim anlayışı, onların öğrencilerini ve öğrenme yaşantılarını yani sınıf yönetimi biçimini etkilemektedir (Özel ve Bayındır, 2008). Öğretmen merkezli bir sınıfın temel hedefi düzendir Öğretmen merkezli sınıfta, karar vermede olduğu gibi, güç tamamen öğretmenin elindedir. Öğretmen merkezli yaklaşımın tam ortasında öğrencilerin doğasında kötü davranmak olduğu için yönetilmeleri gerektiği varsayımı vardır. Öğrencilerin sadece söylenenleri yapması gerekir.. Öğrenci merkezli bir sınıfın temel hedefi ise özgüvendir. Öğrenci merkezli yaklaşımda ise öğrencilerin öğrenmek ve gelişmek için doğuştan bir istekleri olduğu temeli vardır (Shindler, 2016). Sınıfta gerçekleştirilen faaliyetlerin tamamı kurallar dahilinde yapılmalıdır. Bu nedenle kural koyma, sınıf yönetiminin en stratejik ögesidir (Aydın, 2003). Sınıf yönetiminin amaçlarından bazıları öğrenci sorumluluğunu arttırmak, onları iş birliğine yönelterek öğrenme ve öğretimin gerçekleşmesini sağlamaktır. Herhangi bir sınıfta öğrenciler kurallara sahip olma nedenlerini tartışmalı ve gerekliliğini açıklığa kavuşturmalıdır (Evertson & Emmer, 2013). Öğretmen merkezli zorlayıcı yönetim stillerinden uzaklaşmak, öğrencilerin sınıfın gücüne dahil olmasını gerektirmektedir (Finger ve Bamford, 2010). Öğrencilere emir verildiğinde aslında onlara ne kadar da saygısızca davranıldığına farkına varılmalıdır (Nelsen, Lott ve Glenn, 2003). Öğrencilerle iyi ilişkiler kurulması gerekir. Öğrenciler, öğretmenlerinin kendilerini önemseydiğine ve onların iyiliklerini düşündüklerine inanırlarsa, büyük bir ihtimalle öğretmenlerin onların davranışlarını değerlendirme ve değiştirmedeki rehberliğine uyarlar. Öğretmen ve öğrenci, sorunun tekrarlanmasını engelleyici yolları tespit etmeli ve ihtiyaç duyulan yeni davranışları belirlemelidir. Öğretmen öğrencinin başarısını ve ortaya çıkan olumlu davranışları takdir etmelidir (Evertson ve Emmer, 2013).

Eğitim, birçok faktörden etkilenen çok boyutlu bir olgudur. Eğitim örgütlerinin fiziksel koşulları bu faktörlerden biridir. Fiziksel koşullar eğitimin kalitesi açısından önemli bir yere sahiptir (Şensoy ve Sağsöz, 2015). Öğrenme yaşamın her anında, her yerde gerçekleşebilir. Fakat bu durumda istenmeyen davranışların öğrenilmesi de mümkündür. Özellikle olumlu, istendik davranışların kazandırılması için uygun ve kaliteli öğrenme ortamlarının oluşturulması gerekmektedir. Öğrenme çevresi, fiziksel, psiko-sosyal ve hizmet sunumu unsurlarını içermektedir. Tüm bu unsurlara ilişkin kalitenin öğrenme üzerinde dolaylı bir etkisi vardır (Güleş, 2013). Okul yöneticileri, amaçların gerçekleştirilmesi için uygun fiziksel koşulların hazırlanması açısından sorumludur. Eğitim etkinliklerinin istenilen sonuca ulaşması için uygun fiziksel koşulların hazırlanması bir önkoşuldur (Aydın, 2010). Eğitim örgütlerinde uygun

koşulların sağlanması; öğrencilerin rahat etmeleri, eğitim ortamını çekici hale getirmesi, öğrenmenin kolaylaşması ve öğrencilerin okula rağbet etmeleri açısından önemlidir (Başar, 2005). Olumlu sınıf ortamının oluşturulmasında; öğrencilerin motive olması, sınıfın fiziksel koşulları, sınıf kuralları ve öğretim yönetimi becerileri önemli rol oynar (Erden, 2005).

Günümüzde bireylerin eğitim ihtiyaçları eğitim örgütleri tarafından karşılanmaktadır. Fakat bireyin eğitimi sadece okul ile sınırlanamaz. Ailenin çocuğunun eğitimini tamamiyle okula devrettiği söylenemez. Bu nedenle okul dışında çocuğun eğitiminde ailenin önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Çocuğun eğitiminde okul ve aile sorumlu örgütlerdir (Binicioğlu, 2010). Okul aile işbirliği öğrencinin istendik davranışlar edinmesinde oldukça önemlidir. Okul ve aile birbirinden bağımsız tutum ve davranış sergiler ise öğrencilerde olumsuz davranışlar görülebilir (Sürücü, 2011). Okul yönetiminde rol oynayan öğeler iç ve dış olmak üzere ikiye ayrılabilir. İç öğeler okulun yapısında yer alan öğelerdir. Yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler ve diğer insan kaynakları bunlar arasındadır. Dış öğeler ise, okulun yapısında yer almayan fakat okulu etkileyen öğelerdir. Anne-baba, çevredeki baskı grupları ve liderleri, yönetim yapısı, iş piyasası ve merkez örgütü bu dış öğeler arasındadır (Bursalıoğlu, 2011). Eğitim yöneticileri çevrenin olanaklarını tanımalı ve eğitimin verimliliğini artırmak için bu olanaklardan yararlanmalıdır (Bozkurt, Bayar ve Üstün, 2018). Okul ile çevre arasında sağlıklı bir ilişkinin kurulması, hem okula hem de çevreye fayda sağlayacaktır. Bu nedenle yönetici, okul ile çevre arasında etkili bir ilişkinin kurulması için çaba göstermelidir. Yönetici rolünü sadece okul ile ilgili belirlenmiş politikalar ve kurallarla sınırlı olarak algılamamalıdır. Çevresel beklentilere ve sorunlara karşı duyarlı olmalıdır (Erdoğan, 2000). Okul, içinde bulunduğu çevreden öğrenci alır, yetiştirir ve tekrar topluma verir (Taymaz, 2007). Bu nedenle kişisel ve toplumsal gelişim açısından eğitim örgütlerine önemli sorumluluklar düşmektedir. Eğitimciler bu sorumluluğun farkında olmalı ve bu bilinç ile hareket etmelidir. Eğitim örgütlerinin hedeflerini başarılı bir biçimde gerçekleştirebilmelerinde eğitim alanında yaşanan sorunların belirlenmesi ve bu sorunların çözümüne yönelik önerilerin belirlenmesi oldukça önemlidir. Bu araştırma ile sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda eğitim sisteminde yaşanan sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması, sınırlı bir sistemin nasıl işlediği ve çalıştığı hakkında sistematik bilgi toplamak için, sistemin derinlemesine incelenmesini içeren metodolojik bir yaklaşımdır (Merriam, 2013). Çalışmada, sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri, onların görüşlerine dayalı olarak ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, very doygunluğuna bağlı kalınarak 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Erzurum ili merkez ilçelerinde görev yapmakta olan 32 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubunun seçilmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Araştırma kapsamında öğretmenlerin görev yaptıkları okullar ziyaret edilerek, öğretmenlerle gönüllülük ilkesine dayalı olarak görüşmeler yapılmıştır. Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin 18'i erkek, 14'ü ise kadındır. Eğitim durumları açısından katılımcı öğretmenlerin 24'ü lisans, 8'i ise yüksek lisans mezunudur. Mesleki kıdem bakımından ise katılımcıların 13'ü 6-10 yıl, 8'i 11-15 yıl ve 11'i 16 yıl ve üstü bir kıdeme sahiptir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmede araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren görüşme formunu hazırlar. Görüşmenin akışına göre alt sorularla görüşmeyi etkileyebilir. Böylece kişinin yanıtlarını detaylandırmasını sağlayabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulurken, ilgili alanyazın detaylı bir şekilde taranmış, literatüre dayalı çeşitli

sorular oluşturulmuştur. Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan görüşme formu, açıklık ve anlaşılabilirlik açısından 1 Sınıf Eğitimi, 1 Eğitim Yönetimi, 1 Türk Dili ve Edebiyatı alan bilgisi uzmanının görüşlerine sunulmuştur. Uzman görüşlerinden gelen öneriler ve eleştiriler sonucunda, sorularda gerekli düzeltmeler yapılarak, sorular uygulamaya hazır hâle getirilmiştir. Görüşme yapılmadan önce öğretmenlere çalışmanın amacı ve önemi hakkında bilgi verilmiştir. Gönüllülük esas alınarak yapılan görüşmeler öğretmenlerin uygun oldukları zamanlarda yapılmıştır. Görüşmeler esnasında ilgili yerlerde sonda sorular ile görüşmeler detaylandırılmıştır. Yapılan görüşmeler, katılımcılardan izin alınarak ses kayıt cihazına kaydedilerek bilgisayara yazılı olarak kaydedilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Görüşme formlarından elde edilen veriler içerik analizi yöntemine göre analiz edilerek çözümlenmiştir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, tema ve alt temalar şeklinde organize edilerek sunulmuştur. Araştırmada elde edilen verilere göre alt temaların oluşturulması sürecinde iki araştırmacı ayrı ayrı tüm formları okumuşlar ve yine birbirinden bağımsız olarak katılımcıların karşılaştıkları sorunlara ilişkin belirledikleri maddeleri belirli başlıklar altında birleştirmişler ve alt temaları oluşturmuşlardır. Daha sonra bir araya gelen araştırmacılar, farklı temalar altında değerlendirdikleri görüşler üzerinde tartışarak uzlaşmaya varmışlardır. Veri analizinin güvenilirliği, “Görüş birliği / (Görüş birliği + Görüş ayrılığı) x 100” formülü ile belirlenmiştir (Miles ve Huberman, 1994; akt. Yılmaz ve Altınkurt, 2011). Araştırmacılar arasındaki tutarlılık % 90 olarak bulunmuştur.

Öğretmenlerin görüşlerini yansıtmak için onların belirttiği ifadelerden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Diğer taraftan bulgular üzerinde yorumlar yapılırken etik bir gereklilik olarak öğretmen adaylarının isimlerine yer verilmemiş; öğretmen adaylarını temsilen (Ö 1, Ö 2) şeklinde kodların kullanılması tercih edilmiştir.

BULGULAR

1. Eğitim-Öğretim ile İlgili Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin eğitim öğretimde yaşadıkları sorunlara ilişkin bulgular analiz edilerek Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo1.

Öğretmenlerin eğitim-öğretim ile ilgili yaşadığı sorunlar

Kodlar	f
Çocukların erken yaşta okula başlamaları	24
Okul öncesi eğitime yeterince önem verilmemesi	18
Araç-gereç ve materyal eksikliği	17
Öğrenci devam durumlarında yaşanan aksaklıklar	14
Öğrenme güçlüğü yaşayan öğrencilerin varlığı	11
Müfredatın yoğun olması	11
Sınıf mevcutlarının fazla olması	9
Birleştirilmiş sınıf uygulamaları	8
Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin eksik olması	8
Ders kitaplarının yetersiz olması	8
Teknolojik alt yapının yetersiz olması	7
Nakil öğrencilerin uyum sorunu yaşamaları	5
Ders kitaplarının zamanında okullara ulaşmaması ve kitap sayılarındaki eksiklikler	4
Yardımcı kaynakların yasaklanması	4
Yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili sorunlar	2

Tablo 1 incelendiğinde öğretmenlerin eğitim öğretim süreçlerinde yaşadıkları sorunlara ilişkin sıklıkla ifade ettikleri görüşlerin; çocukların erken yaşta okula başlamaları, okul öncesi eğitime yeterince

önem verilmediği ve araç-gereç eksikliği şeklinde olduğu görülmektedir. Eğitim öğretim bağlamında yaşanan sorunlara ilişkin bazı öğretmen görüşleri şöyledir:

“Okula kayıt yaşının düşmesiyle okula erken yaşta kayıt olan öğrenciler ile ilgili ciddi problemler yaşıyorum. Özellikle bilişsel ve psiko-motor gelişimlerinin yetersiz olduğunu düşünüyorum. Birkaç aylık fark dahi öğrencilerin gelişimleri açısından oldukça önemli. Fakat aileler kayıt konusunda ısrarcı davranıyor (Ö 14).”

“Sınıftaki öğrencilerin bir kısmı okul öncesi eğitim almadıkları için diğer öğrencilere nazaran akademik başarıları daha düşük. Aileler ile görüştüğümde masraf yapmak istemedikleri için anasınıfına göndermediklerini beyan ettiler (Ö 28).”

“Bazı öğrencilerimizin öğrenme güçlüğü var. Bu öğrenciler sınıf seviyesinin oldukça gerisinde kalmaktadırlar. Bireysel çalışmalar yapmama rağmen istediğim düzeyde değiller (Ö 7).”

“Özellikle Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler derslerinde konuların daha etkili şekilde anlatılması için bazı araç-gereçlere ihtiyaç duyuyorum. Fakat bunları tedarik etmede önemli sorunlar yaşıyorum. Bu durum etkili ders işlememi zorlaştırıyor (Ö 21).”

“Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapmak gerçekten zor. Birkaç sınıfta bir arada okutmak kısa zaman içinde öğrencilerin hedeflere ulaşmasını daha da zorlaştırıyor. Sınıfta ders içinde öğrencilere yetişmeye çalışmak benim için oldukça yorucu oluyor (Ö 18).”

“Ders kitaplarında yeteri kadar etkinlik olmadığını düşünüyorum. Öğrencilerin konuyu pekiştirmeleri için daha fazla etkinliğe yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca ders kitaplarında etkinlikler için ayrılan bölümlerin etkinliğe uygun olmadığını gözlemliyorum. Öğrenciler düşüncelerini rahatça ifade edemiyorlar. Cümlelerini, paragraflarını verilen bölüme sığdırmaya çalışıyorlar (Ö 11).”

“Öğrencilerimin çevrelerinde yeterince uyaran olmadığı için hazırbulunuşluk seviyeleri düşük. Okul öncesi eğitim almayan öğrencilerimin kalem tutmada, verilen etkinlikleri yerine getirmede zorlandıklarını gözlemliyorum (Ö 8).”

“Bu yıl için belirteyim, sınıf mevcutlarımız oldukça kalabalık olduğundan öğrencilerle birebir ilgilenmek çok zaman alıyor. Zayıf öğrenciyle özel ilgilendiğim zaman müfredatı yetiştiremiyorum (Ö 25).”

“Okulumuzda internet yok. Öğrencilere internet sayesinde farklı öğrenme ortamları oluşturabilir ya da öğrendiklerini pekiştirmelerini sağlayacak etkinlikler düzenleyemiyorum. Onların öğrenmelerini kolaylaştıracak görsellere ya da videolara yer veremiyorum. Teknolojik alt yapı öğrencilerin araştırma becerilerini de geliştirebilir (Ö 30).”

“Okulumuza özellikle kırsal kesimden gelen öğrenciler uyum konusunda sorun yaşıyorlar. Ayrıca akademik anlamda da sınıf seviyesinin altında kalıyorlar. Aileleri geldikleri okulda başarılı olduklarını söylemelerine rağmen çok başarılı olamıyorlar (Ö 12).”

“Okul başlamasına rağmen ders kitaplarında eksiklikler oluyor. Bazen tüm ders kitaplarının okula ulaşmasında aksaklıklar oluyor (Ö 1).”

“Yabancı uyruklu öğrenciler ile öncelikle dil problemi yaşıyoruz. Birbirimizi anlamakta zorluk çekiyoruz. Bu durum arkadaşları ile ilişkilerine de olumsuz yansıyor. Kültürleri farklı olduğu için ilk başlarda öğrenciler arasında pek bir uyum olmuyor. Fakat zaman geçtikçe birbirlerine ısınıyorlar. Bu öğrenciler daha fazla şiddet eğiliminde olabiliyorlar (Ö 3).”

Öğretmenlerin eğitim öğretimde yaşadıkları sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin bulgular analiz edilerek Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo2.

Öğretmenlerin eğitim-öğretim ile ilgili yaşadığı sorunlara ilişkin çözüm önerileri

Kodlar	f
Okula başlama yaşının artırılması	26
Okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesi	23
Bireysel ilgilenme	21
Öğrenci devamının takip edilmesi	19
Araç-gereç ve material eksikliklerinin giderilmesi	19
Müfredatın sadeleştirilmesi	16
Sınıf mevcutlarının azaltılması	15
Teknolojik alt yapıdaki eksikliklerin giderilmesi	7

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin eğitim öğretim süreçlerinde yaşadıkları sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin sıklıkla ifade ettikleri görüşlerin; okula başlama yaşının artırılması, okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesi ve öğrencilere karşı bireysel ilgi gösterilmesi gerektiği şeklinde olduğu görülmektedir. Eğitim öğretim bağlamında yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin bazı öğretmen görüşleri şöyledir:

“İlkokula başlama yaşı ile ilgili düzenleme yapılmalı ve en az 72 ay olarak belirlenmelidir. Bu yaştaki öğrencilerin daha başarılı olduklarını gözlemliyoruz (Ö 14).”

“Okul öncesi eğitim zorunlu hale getirilmelidir. Çocukların ilkökula başlarken hazırbulunuşluk düzeylerinin yeterli olması için bu gereklidir. Okul öncesi eğitim alan öğrenci ile bu eğitimi almayan öğrenci arasında önemli ölçüde fark bulunmaktadır (Ö 28).”

“Öğrenme güçlüğü yaşayan öğrenciler ile bireysel olarak ilgilenilmeli, farklı zekâ türlerine hitap edecek etkinlikler yapılmalı, öğrencilere başarabilecekleri görevler verilerek özgüvenleri artırılmalıdır. Kaynaştırma öğrencilerine yönelik destek eğitim uygulamaları veya yetiştirme programları ile öğrencilerin eksiklikleri giderilmelidir (Ö 7).”

“Devam konusunda idare ve veli işbirliği içinde hareket edilmelidir. Yapılan toplantılarda öğrenci devamının önemi velilere anlatılmalıdır. Gerekirse yasal yaptırımlar devreye sokularak bu işin ciddiyetinin ortaya konulması gerekmektedir. Dersler eğlenceli bir şekilde işlenerek oyunlarla desteklenerek öğrencilerin okula karşı olan ilgileri artırılabilir (Ö 3).”

“Araç-gereç ve materyal konusunda okul yönetimine ve öğretmenlere önemli sorumluluklar düşmektedir. Bu bağlamda eksiklikler tespit edilerek giderilmeye çalışılmalıdır. Bunun için Milli Eğitim Müdürlükleri ve Okul Aile Birliği ile işbirliği yapılabilir. Çevreden ya da sosyal medya aracılığıyla maddi destek alınarak eğitim-öğretimi daha etkili hale getirecek enstrümanlar temin edilebilir. MEB tarafından oluşturulacak bir komisyon ile sınıf düzeylerine uygun materyallerin üretimi ve okullara dağıtımı gerçekleştirilebilir (Ö 9).”

“Özellikle ilkökulda müfredat sadeleştirilmeli, öğrencileri yoracak bilgi kalabalığından uzak durulmalıdır. Birleştirilmiş sınıflara yönelik farklı bir program geliştirilmelidir (Ö 2).”

“Sınıf mevcutlarının azaltılması için derslik eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir (Ö 22).”

“Okullarda teknolojik alt yapıdaki sorunlar ve eksiklikler tespit edilerek giderilmeye çalışılmalıdır. Eğitim teknolojileri alanında ortaya konulan başarılı uygulamalar öğrencilerin daha verimli bir ders süreci geçirmelerini sağlayabilir. Eğitimde teknoloji kullanımı zaman ve mekân kısıtlamasını ortadan kaldırabilir. Bilgi teknolojileri uygun öğrenme şekli ve hızı açısından önemlidir. Ayrıca öğretmenlerinde teknolojik araçları kullanma noktasında eğitilmesi ve yetersizliklerinin ortadan kaldırılması gerekmektedir (Ö 30).”

“MEB tarafından kitapların basımı geciktirilmemeli ve zamanında okullara ulaştırılmalıdır (Ö 16).”

2. Okul Yönetimi ile İlgili Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin okul yönetimi ile ilgili olarak yaşadıkları sorunlara ilişkin bulgular analiz edilerek Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo3.

Öğretmenlerin okul yönetimi ile ilgili yaşadığı sorunlar

Kodlar	f
Yöneticilerin liyakat eksiklikleri	21
Yöneticilerin iletişim yetersizlikleri	17
Yöneticilerin makam gücünü baskı aracı olarak kullanmaları	13
Okul yöneticilerinin profesyonel davranışlar sergilememesi	10
Okul yöneticilerinin başarılı faaliyetlere karşı kayıtsız kalmaları	9
Karar sürecine katılımın sağlanmaması	9
Toplantılarla ilgili sorunlar	7
Problemlere karşı ilgisiz kalınması	6
Öğretmenler arasında adil davranılmaması	5
Yöneticilerin keyfi uygulamaları	5
Sendikacılık yapılması	5
Yıldırma davranışlarının sergilenmesi	3

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin okul yönetimi ile ilgili olarak yaşadıkları sorunlara ilişkin sıklıkla ifade ettikleri görüşlerin; yöneticilerde liyakat eksiklikleri, yöneticilerin iletişim yetersizlikleri ve yasal güçlerini baskı aracı olarak kullanarak otoriter davranışlar sergiledikleri şeklinde olduğu görülmektedir. Okul yönetimi bağlamında yaşanan sorunlara ilişkin bazı öğretmen görüşleri şöyledir:

“Yöneticilerin liyakat sahibi olduklarını çok düşünmüyorum. Okul müdürümüzün yönetimde yetersiz olduğunu düşünüyorum. Danıştığımız bazı konularda gereken cevapları alamıyoruz. Bu durum uzmanlık gücünün zayıf olduğunu gösteriyor. Ayrıca bizi yönlendirmesi, bize yol gösterici olması gerekirken genellikle arka planda kalmayı tercih ediyor (Ö 24).”

“Okul müdürümüz bizimle pek iletişime geçmiyor. Söyleyeceklerini çok resmi bir şekilde ifade ederek iletişimi sonlandırıyor. Bize karşı samimi davranmadığı için okul müdürümüzle iletişime geçemiyoruz. Duygu ve düşüncelerimizi rahat bir şekilde ifade edemiyoruz (Ö 5).”

“Okul idaresi zaman zaman yönetmelikte yeri olmayan keyfi uygulamalar yapabiliyor. Kendilerini okulun sahibi olarak görüyorlar ve öğretmenlere istedikleri her şeyi yaptırabileceklerini düşünüyorlar. Bu durumu hoş karşılamıyorum (Ö 29).”

“Müdürümüz sürekli olarak bize gücün kendisinde olduğunu, tutum ve davranışları ile göstermeye çalışıyor. Hata yapmamız durumunda sonuçlarına katlanmamız gerektiğini vurguluyor. Otoriter davranışlar sergilemesi bizimde kaygı düzeyimizi artırıyor (Ö 21).”

“Okul müdürümüz çoğunlukla bir karar verir ve bunu bize söyler. Bizim yapacağımız işlerde fikirlerimizi alması gerekiyor. Uygulayıcılar olarak ortak bir almak istiyorum. Fakat kendisi toplantı düzenliyor, söyleyeceklerini dile getirip toplantıyı sonlandırıyor ya da müdür yardımcısına devrederek toplantıyı terk ediyor (Ö 13).”

“Günümüz yönetim anlayışının asla kabul edemeyeceği bir durum yıldırma davranışları. Okul müdürünün yıldırma davranışları; hem kendisine hem öğretmenlere hem de öğrencilere zarar verebilecek bir durum. Yıldırma davranışlarının uygulanması okulun hedeflerine ulaşması önündeki en büyük engellerden birisi bana göre. Öğretmenler üzerinde baskıcı tutumlar sergilemek öğretmenin tüm isteğini ortadan kaldıracaktır (Ö 17).”

“Okul müdürümüz problemleri çözmek yerine problemleri görmezden geliyor. Böylece sorunlar daha çok büyüyor ve bu okul iklimine olumsuz bir şekilde yansıyor (Ö 4).”

“Okul yöneticilerinin sendikacı olmaları nedeniyle sıkıntılar yaşanabiliyor. Herhangi bir sendikaya üye olmayan öğretmenlere sendikaya üye olmaları konusunda ısrarcı tavırlar takınıyor (Ö 21).”

“Toplantı saatine çok az süre kala toplantı yapılacağını öğreniyorum. Okul müdürümüz bizim de şahsi işlerimiz olabileceğini düşünmüyor herhalde. Bu toplantılar çok verimli olmuyor. Önceden haber verilse ona göre hazırlanırız (Ö 10).”

Öğretmenlerin okul yönetimi ile ilgili yaşadıkları sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin bulgular analiz edilerek Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4.

Öğretmenlerin okul yönetimi ile ilgili yaşadığı sorunlara ilişkin çözüm önerileri

Kodlar	f
Yönetici seçimi ve atama konusunda değişiklikler yapılması	20
Yöneticilerin yönetim alanında eğitim almaları	16
Okul yöneticilerinin demokratik tutumlar sergilemeleri	15
Okul yöneticilerinin öğretmenlere karşı adaletli davranmaları	12
Karizmatik gücün, ödül gücünün kullanılması	5
Plan ve program dahilinde hareket edilmesi	3

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin okul yönetimi ile ilgili olarak yaşadıkları sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin sıklıkla ifade ettikleri görüşlerin; yönetici seçiminde değişiklikler yapılması, okul yöneticilerinin eğitim yönetimi alanında eğitim almaları ve okul yöneticilerinin eğitim ortamlarında demokratik tutumlar sergilemeleri gerektiği şeklinde olduğu görülmektedir. Okul yönetimi bağlamında yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin bazı öğretmen görüşleri şöyledir:

“Okul yöneticileri öncelikle alanında yeterli olmalıdır. Bu nedenle yöneticilik atamaları yazılı sınav ile yapılmalıdır. Yazılı sınav ile birlikte mülakat yapılabilir; fakat yüzdellik dilimi yüksek olmamalıdır (Ö 6).”

“Yöneticiler öncelikle eğitim yönetimi alanında lisansüstü eğitim almış kişilerden seçilmelidir. Bu şekilde insan kaynağı etkili kullanılabilir (Ö 23).”

“Yöneticiler, öğretmenlerin düşüncelerini rahatça ifade edebilecekleri uygun ortamlar oluşturmalıdır. Okul yöneticileri, işin uygulayıcılarını, yani öğretmenleri ilgilendiren konularda onların fikirlerine başvurulmalıdır (Ö 5).”

“Okul yöneticisi sürekli yasal gücünü vurgulamak ve kullanmak yerine, uzmanlık gücünü, ödül gücünü ya da karizmatik gücünü kullanmalıdır (Ö 21).”

“Okul yöneticileri öğretmenler arasında adaletli davranmalı ve öğretmenlerin güvenini kazanmalıdır (Ö 29).”

“Yöneticiler profesyonel olmalı, öğretmenlerle yaşadığı problemlerde gücünü baskı aracı olarak kullanmamalıdır. Öğretmenlerin üzerinde uygulanacak psikolojik şiddet okulun hedeflerine ulaşmasını zorlaştıracaktır (Ö 17).”

“Yöneticiler öğretmenlerin başarılı çalışmalarına kayıtsız kalmamalı, örnek teşkil edecek davranış ve uygulamaları ödüllendirmelidir (Ö 9).”

“Okul yöneticisi planlı ve programlı olmalıdır (Ö 20).”

3. Sınıf Yönetimi ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin sınıf yönetiminde yaşadıkları sorunlara ilişkin bulgular analiz edilerek Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5.

Öğretmenlerin sınıf yönetimi ile ilgili yaşadığı sorunlar

Kodlar	f
Öğrencilerin izinsiz konuşması	26
Öğrencilerin sınıf içinde gezmeleri	19
Öğrencilerin sık sık arkadaşlarını şikâyet etmeleri	15
Ders esnasında arkadaşlar arasında konuşmalar olması	14
Öğrencilerin anasınıfına gitmemelerinden kaynaklı sorunlar	14
Kaynaştırma öğrencileri ile ilgili yaşanan olumsuzluklar	8
Öğrencilerin ahlâki durumları ile ilgili sorunlar	5
Öğrencilerde dikkat eksikliği	5
Arkadaşlar arasında alaycı tavırların olması	3
Öğrencilerin memnuniyetsizliği	2

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin okul yönetiminde yaşadıkları sorunlara ilişkin sıklıkla ifade ettikleri görüşlerin; öğrencilerin izinsiz konuştukları, sınıf içinde dolaştıkları ve öğrencilerin birbirlerini sık sık şikâyet ettikleri yönünde olduğu görülmektedir. Sınıf yönetimi bağlamında yaşanan sorunlara ilişkin bazı öğretmen görüşleri şöyledir:

“Öğrencilerimi uyarmama rağmen izin almadan konuşuyorlar. İzinsiz konuştuklarında sınıfta bir uğultu oluyor. Bu durum hem beni hem de diğer öğrencileri rahatsız ediyor (Ö 24).”

“Bazı öğrencilerimin dikkat süreleri çok kısa. Dikkatleri hemen dağılabiliyor. Onların konuya odaklanmalarını sağlamak oldukça zor oluyor. Dikkatleri dağınmış olduğundan öğrenme güçlüğü yaşıyorlar (Ö 3).”

“Öğrenciler genellikle samimi oldukları arkadaşları ile iletişime geçmeye çalışıyorlar. Sürekli birbirleri ile göz teması kurmaya çalışıyorlar. Kendi aralarında fısıldaşarak konuşuyorlar ya da birbirlerine bakarak gülüşüyorlar. Arkasına dönerek konuşan öğrencilerimde oluyor (Ö 18).”

“Öğrencilerim birbirlerini şikâyet etme konusunda yarışıyor gibiler. Sanki birbirlerinin hatalarını gözlemliyorlar ve en ufak şeyde dahi arkadaşlarının hatalarını ifade ediyorlar. Aslında şikâyet eden öğrenciler genelde sınıf düzenini bozan öğrenciler (Ö 12).”

“Kaynaştırma öğrencilerin algı düzeyleri de düşük oluyor. Kuralları hatırlatmama rağmen sınıfta değillermiş gibi davranıyorlar. Bazen aşırı davranışlar sergiledikleri oluyor. Örneğin; gülerken aşırı derecede kendilerini gülme eylemine kaptırabiliyorlar. Duygularını yaşarken de aşırıya kaçabiliyorlar (Ö 8).”

“Sosyo-ekonomik düzeyi düşük bir çevrede öğretmenlik yapıyorum. Öğrenciler arkadaşlarına karşı kötü sözler kullanıyorlar. Öğretmenlerine karşı saygısızca davranıyorlar. Dördüncü sınıf

öğrencileri öğretmenleri ile ters ters konuşuyor. Aslında ben bu durumun ailelerinden kaynaklandığını düşünüyorum. Aileler şiddet eğilimli oldukları için çocuklarda onları model alıyor. Öğrencilerin değerler konusunda oldukça sıkıntılı olduklarını düşünüyorum (Ö 27).”

“Özgüveni yüksek, belirli konularda ön plana çıkan çocuklar sessiz ve çekinik kalan öğrencilerime takılmaktan, onlarla alay etmekten zevk alıyorlar. Özellikle öğrencilerin fiziksel görünimleri alay konusu oluyor. Bireysel farklılıklara saygı duymuyor ve empati kuramıyorlar (Ö 25).”

“Her istediği yapılan bir nesil yetişiyor. Bu nedenle öğrencileri memnun etmek çok zor. Çok çabuk sıkılıyorlar (Ö 5).”

Öğretmenlerin sınıf yönetiminde yaşadıkları sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin bulgular analiz edilerek Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6.

Öğretmenlerin sınıf yönetimi ile ilgili yaşadığı sorunlara ilişkin çözüm önerileri

Kodlar	f
Karara katılımın sağlanması	23
Oturma planı	21
Uygun etkinliklerin yapılması	21
Sorumluluk duygusunun geliştirilmesi	17
Olumlu davranışların pekiştirilmesi	16
Aktif katılımın sağlanması	15
Değerler eğitimine önem verilmesi	15
Etkili iletişim	13
Aile ile işbirliğinin sağlanması	12
Eşitlik	9
Kararlılık	6

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin sınıf yönetiminde yaşadıkları sorunların çözümüne ilişkin sıklıkla ifade ettikleri görüşlerin; öğrencilerin sınıf içindeki karar süreçlerine katılımlarının sağlanması, oturma planının etkili düzenlenmesi ve uygun etkinlikler yapılarak öğrencilerin ilgilerinin çekilmesi gerektiği yönünde olduğu görülmektedir. Sınıf yönetimi bağlamında yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin bazı öğretmen görüşleri şöyledir:

“Sınıf kurallarının öğrencilerle birlikte oluşturulması, kurallara uyulması açısından yardımcı olabilir. Öğrenciler kendi koydukları kurallara uyma konusunda daha dikkatli olacaktır. Kurallar oluşturulduktan sonra kural ihlali yapan öğrenciler uyarılarak kurallar hatırlatılmalıdır (Ö 4).”

“Sınıf kurallarına uymayan öğrenciler yapmaktan hoşlandıkları etkinliklerden mahrum bırakılarak cezalandırılabilir (Ö 23).”

“Öğrencilerin oturma düzenleri iyi planlanmalıdır (Ö 15).”

“Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun etkinlikler yapılabilir (Ö 28).”

“Öğrencilere seviyelerine uygun sorumluluklar verilerek başarıma hissini yaşamaları sağlanabilir. Böyle bir durumda öğrencilerin istenmeyen davranışları sergileme sıklığı azalacaktır (Ö 8).”

“Olumsuz davranışların cezalandırılmasından ziyade olumlu davranışların pekiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu şekilde olumlu davranışlara dikkat çekilecektir (Ö 17).”

“Öğrencilerin dikkat sürelerine önem verilmelidir. Bir ders süresi boyunca bilgi aktarımı yapılmamalıdır (Ö 3).”

“Öğrencilerin derse aktif katılımı sağlanmalıdır (Ö 6).”

“Değerler eğitimi kapsamında etkinlikler yapılarak öğrencilerin etik değerler konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir (Ö 27).”

“Öğretmen ses tonunu iyi ayarlamalıdır. Sürekli yüksek sesle konuşmamalıdır (Ö 10).”

“Eğitim ailede başlar. Özellikle ailelerin çocuk eğitimi konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir (Ö 27).”

“Öğretmenler öğrencilerini çok iyi tanımalıdır. Öncelikle okula yeni başlayan öğrenciler için öğrenci tanıma fişleri oluşturulmalıdır. Öğrencilerin ailesel, sağlık ve psikolojik olarak problemlerinin olup olmadığı belirlenmelidir. Öğretmenler çok iyi birer gözlemci olarak çocukların eksikliklerini veya problemlerini tanılamaya çalışmalıdır (Ö 19).”

“Öğretmenler öğrencilerine eşit davranmalıdır (Ö 25).”

“Disiplin sorunlarına yönelik uygulamalarda kararlılık esastır (Ö 4).”

4. Okulun Fiziki Şartları ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin okulun fiziki şartları ile ilgili olarak yaşadıkları sorunlara ilişkin bulgular analiz edilerek Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7.

Öğretmenlerin fiziki şartlar ile ilgili yaşadığı sorunlar

Kodlar	f
Öğrencilere yönelik oyun alanlarının yetersiz olması	23
Okuldaki laboratuvarların yetersiz olması	21
Temizlik sorunu	21
Okul kütüphanesinin bakımsız ve yetersiz olması	20
Okul binasının koridorlarının dar olması	18
Okul binasının bakımsız olması	14
Okullarda dikey yapılaşmanın olması	9
Okullardaki bakım-onarım işlerinin zamanında yapılmaması	7
Önemli derecede ısınma problem	7
Okulun çevresel tehlikelere açık olması	3
Okul lavabolarının bahçede olması	3

Tablo 7 incelendiğinde öğretmenlerin okulun fiziki şartlarına yönelik yaşadıkları sorunlara ilişkin sıklıkla ifade ettikleri görüşlerin; oyun alanlarının yetersizliği, laboratuvarların yetersizliği ve temizlik sorunu şeklinde olduğu görülmektedir. Fiziki şartlar bağlamında yaşanan sorunlara ilişkin bazı öğretmen görüşleri şöyledir:

“Okul binamız oldukça eski bir bina. Bu nedenle binayı çok güvenli bulmuyorum. Tadilatın geçmesi gerekiyor (Ö 16).”

“Kış şartlarının çok ağır geçtiği bir şehirde görev yapıyorum. Okulumuzda yalıtım olmadığı için çok ısı kaybı oluyor. Kaloriferler iyi derecede yanmasına rağmen ders esnasında bende öğrencilerimde üşüyoruz (Ö 19).”

“Görev yaptığım okul dört katlı bir bina. Özellikle teneffüslerde öğrencilerin dördüncü kattan zemin katta yer alan okul kantinine inip çıkmaları çok zaman alıyor. Bir de kantinde sıra olduğunda bu süre daha da artıyor. Ayrıca okul mevcudu kalabalık olduğu için öğrencilerin merdivenlerde düşme riski olabiliyor (Ö 1).”

“Görev yaptığım okulda yardımcı görevliler olmasına rağmen iş yapmadıklarını düşünüyorum. Koridorlar ve lavabolar yeterince temiz değil. Lavabolarda temizlik malzemelerinde eksiklikler oluyor (Ö 9).”

“Köy okulunda görev yapıyorum. Okulumuz, bahçe içerisinde birkaç binadan oluşuyor. Lavabolarımızda bina okul binası dışında bahçe içerisinde yer alıyor. Kışın çok soğuk olduğundan suların donma ihtimali var. Ayrıca lavabo zemini fayans olduğu için zemin kaygan. Kışın don olduğundan öğrencilerin zeminde kayma ihtimali yüksek. Bu durum da tehlike arz ediyor (Ö 26).”

“Öğrencilerimin kaliteli zaman geçirecekleri, enerjilerini dışarı atabileceği oyun alanları maalesef yok (Ö 28).”

“Okulumuzda bir kütüphanemiz var. Fakat fiziksel olarak ve kitap çeşitliliği açısından eksiklikleri var. Bu nedenle kütüphanemiz öğrencilerin dikkatlerini çok çekmiyor. Öğrencilerin rahat bir şekilde vakit geçirebilecekleri ortam yok (Ö 26).”

“Öğrenci mevcudumuz çok. Fakat okul binasının koridorları çok dar. Öğrenciler aynı anda koridora çıktıklarında koridorlar çok yoğun oluyor. Bu ortamda öğrencileri kontrol altına almakta zorlaşıyor (Ö 1).”

“Fen bilimleri dersinde konuları somutlaştırmak istiyorum. Ancak laboratuvarımız olmadığından öğrencilerime farklı öğrenme ortamları oluşturamıyorum (Ö 15).”

“Bazen yapılan işlerin plansız ve zamansız yapıldığını düşünüyorum. Okulların tatil olduğu sürede yapılması gereken tadilat işlerinin okul başladıktan sonra yapılması eğitim-öğretim işlerini aksatıyor. Bununla birlikte öğrenciler içinde tehlike oluşturuyor. Bu sorumlulukta nöbetçi öğretmenlere devrediliyor (Ö 19).”

“Okul ihata duvarı sağlam olmadığı için çevredeki hayvanlar rahatlıkla okul bahçesine girebiliyor. Çocuklar bu durumdan rahatsız ve korkuyorlar (Ö 16).”

Öğretmenlerin okulun fiziki şartları ile ilgili olarak yaşadıkları sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin bulgular analiz edilerek Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8.

Öğretmenlerin fiziki şartlar ile ilgili yaşadığı sorunlara ilişkin çözüm önerileri

Kodlar	f
Oyun alanlarının olması	22
Çok amaçlı salonların yapılması	19
Okul güvenliğinin sağlanması	13
Onarım işlerinin zamanında yapılması	9
Yatay yapılaşma	6
Etkinlik atölyelerinin kurulması	3

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin okulun fiziki şartlarına yönelik yaşadıkları sorunların çözümüne ilişkin sıklıkla ifade ettikleri görüşlerin; oyun alanlarının olması, çok amaçlı salonların yapılması ve okul güvenliğinin sağlanması şeklinde olduğu görülmektedir. Okulun fiziki şartları bağlamında yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin bazı öğretmen görüşleri şöyledir:

“Çocuklar günün önemli bir bölümünü okulda geçirmektedir. Okulun fiziki yapısı çocuğun öğrenmesine, keyif almasına ve kaliteli zaman geçirmesine elverişli olmalıdır (Ö 30).”

“Okullarda dikey yapılaşma yerine yatay yapılaşma olmalıdır (Ö 1).”

“Okul bahçesi düzenlenmeli ve çocukların oyun oynayabileceği alanlar oluşturulmalıdır (Ö 22).”

“Okula çok amaçlı bir salon, donanımlı bir kütüphane, öğrencilerin eğlenceli vakit geçirebilecekleri bir spor salonu yapılabilir (Ö 32).”

“Okul çevresi dışarıdan gelebilecek tehlikelere karşı istinat duvarı ile çevrilmeli, gerekirse güvenlik görevlileri bulundurulmalıdır (Ö 16).”

“Okuldaki tadilat işleri eğitim-öğretim süreci dışında yapılmalıdır. Bu şekilde öğrenciler için tehlike oluşturabilecek durumlar ortadan kalkar ve öğrencilerin derslerine engel teşkil edecek bir durum oluşmaz (Ö 19).”

5. Okul-Çevre İlişkileri ile İlgili Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin okul-çevre ilişkileri ile ilgili olarak yaşadıkları sorunlara ilişkin bulgular analiz edilerek Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9.

Öğretmenlerin çevre ile ilgili yaşadığı sorunlar

Kodlar	f
Öğrenci velilerinin ilgisizliği	19
Aile içi sorunların öğrencilere yansması	16
Velilerin öğretmen ayrımı yapması	12
Öğretmenlerden beklentilerin yüksek tutulması	6
Ailelerin eğitim seviyesinin düşüklüğü	5
Velilerin öğretmenlik mesleğine yeterince saygı duymaması	5
Velilerin geç saatlerde öğretmen ile iletişime geçme çabası	4

Tablo 9 incelendiğinde öğretmenlerin okul-çevre ilişkilerine yönelik yaşadıkları sorunlara ilişkin sıklıkla ifade ettikleri görüşlerin; öğrenci velilerinin ilgisizliği, aile içi sorunların öğrencilere yansması ve velilerin öğretmen ayrımı yapması şeklinde olduğu görülmektedir. Okul-çevre ilişkileri bağlamında yaşanan sorunlara ilişkin bazı öğretmen görüşleri şöyledir:

“Öğrenci velileri eğitim- öğretime gereken önemi vermiyor. Çocuğunun kaçınıcı sınıfta okuduğunu bilmeyen öğrenci velileri var. Evde çocuklarıyla ilgilenmiyorlar. Öğrencilere ihtiyaç listesi

vermeme rağmen öğrenci araç-gereçlerinde eksiklikler oluyor. Aileler çocuklarının ödevlerini takip etmiyor ve öğrencilerin okulda neler öğrendikleriyle ilgilenmiyorlar (Ö 26).”

“İlkokul birinci sınıfa kayıt esnasında öğretmen seçimi oldukça yaygın. Genellikle özel okullara burslu öğrenci gönderen öğretmenler veliler tarafından tercih ediliyor. Öğrencilerini bu öğretmenlere kayıt ettirmeye çalışıyorlar (Ö 32).”

“Sınıf öğretmenleri oldukça fedakâr davranıyorlar. Öğrencilerine yardımcı olabilmek için ellerinden gelen gayreti gösteriyorlar. Bu nedenle çevrenin öğretmenlerden beklentileri oldukça yüksek. Öğretmenin sorumluluğunda olmayan birçok şeyi öğretmenlerin yapmasını bekliyorlar (Ö 6).”

“Velilerimden bazıları okuma-yazma bilmiyor ya da eğitim seviyeleri oldukça düşük. Bu nedenle çocuklarına yardımcı olamıyor ya da onları yönlendiremiyorlar. Birinci sınıfta öğrencilerin okuma-yazmaya çıkmaları için evde tekrar yapmaları ve verilen ödevleri yerine getirmeleri gerekiyor. Fakat ailede okuma-yazma bilen olmadığında işler oldukça zorlaşıyor (Ö 26).”

“Ailelerdeki sorunlar öğrencilere yansıyor. Bu da öğrencilerin mutsuz olmalarına neden oluyor ve onların başarılarını etkiliyor (Ö 21).”

“Öğrencilerin ödevlerini velilere iletmek ve öğrencilerin durumları hakkında konuşmak için numaramı velilere verdim. Ancak veliler benimde aile hayatım olduğunu pek düşünmüyor. Vakitsiz saatlerde beni arıyorlar (Ö 12).”

Öğretmenlerin okul-çevre ilişkileri ile ilgili olarak yaşadıkları sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin bulgular analiz edilerek Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10.

Öğretmenlerin çevre ile ilgili yaşadığı sorunlara ilişkin çözüm önerileri

Kodlar	f
Velilere yönelik seminerlerin düzenlenmesi	19
Okul-aile işbirliği	16
Yetişkin eğitime önem verilmesi	12
Veli toplantılarının düzenlenmesi	6
Velilerin okul imkânlarından yararlanması	5

Tablo 10 incelendiğinde öğretmenlerin okul-çevre ilişkilerine yönelik yaşadıkları sorunların çözümüne ilişkin sıklıkla ifade ettikleri görüşlerin; velilere yönelik seminerlerin düzenlenmesi, okul-aile işbirliğinin artırılması ve yetişkin eğitime önem verilmesi şeklinde olduğu görülmektedir. Okul-çevre ilişkileri bağlamında yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin bazı öğretmen görüşleri şöyledir:

“Öğrenci velilerine, eğitimin önemi hakkında seminerler düzenlenmelidir (Ö 26).”

“Okul aile birlikleri formalite olarak oluşturulmamalıdır. Okul-aile işbirliğini sağlayacak etkinliklere yer verilmelidir. Okul çayları ya da kermesler düzenlenerek bu sağlanabilir (Ö 14).”

“Velilere yönelik okuma yazma kursları düzenlenebilir (Ö 26).”

“Okul çalışanları velilerin ekonomik, sosyal, eğitim durumları hakkında bilgi edinmelidir (Ö 21).”

“Düzenli olarak veli toplantıları yapılabilir (Ö 1).”

“Velilerimiz okulumuzun bazı olanaklarından yararlanabilir. Okulumuzun kütüphanesinden, spor salonundan, bilgisayar laboratuvarından faydalanabilir (Ö 24).”

6. Diğer Sorunlar ve Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin yaşadıkları diğer sorunlara ilişkin bulgular analiz edilerek Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11.

Öğretmenlerin yaşadığı diğer sorunlar

Kodlar	f
Tayin dönemlerinde tayin istenebilecek okulların sınırlı olması	30
Norm kadro ile ilgili sorunlar	24
Öğrencilerin beslenme yetersizlikleri	19
Denetim mekanizmasının yetersizliği	14
Üstün zekâlı öğrencilere hitap edilememesi	9
Lisansüstü eğitim yapan öğretmenlerin yaşadığı sorunlar	6

Tablo 11 incelendiğinde öğretmenlerin sıklıkla tayin dönemlerinde yeterince okul açılmaması, norm kadro fazlası olunması ve öğrencilerin beslenme yetersizlikleri yönünde olduğu görülmektedir. Diğer sorunlara ilişkin bazı öğretmen görüşleri şöyledir:

“*Şu an görev yaptığım okulda norm fazlasıyım. Aslında bu okula da norm fazlası olduğum için gelmişim. Buradan hangi okula gideceğim belirsiz. Bu belirsizlik beni düşündürüyor. Kendimi işime veremiyorum. Okuluma, öğretmen arkadaşlarıma, öğrencilerime alışmışım ve onları benimsemişim. Yeniden farklı bir okulda düzen kurmak ve oraya alışmak zaman alacak (Ö 5).*”

“*Tayin dönemlerinde tayin isteyebileceğim okul sayısı çok az (Ö 29).*”

“*Eğitim Bilimleri alanında lisansüstü eğitimime devam ediyorum. Fakat maddi ve manevi zorluklar yaşıyorum. İzin konusunda ciddi problemlerim var. Sınıf öğretmeni olduğum için okulda günümü boşaltma gibi bir ihtimalim yok. Hem okulu hem de lisansüstü eğitimi birlikte yürütmek oldukça yorucu oluyor (Ö 7).*”

“*Öğrenci velilerim ile toplantı yaptım. Toplantıda sağlıklı beslenmenin önemi üzerinde durdum. Öğrenciler için haftalık beslenme çizelgesi hazırlayıp velilerime verdim. Ancak listeye uymadıklarını görüyorum. Çocuklarına özellikle hazır gıdalardan oluşan bir beslenme çantası hazırlıyorlar (Ö 21).*”

“*Denetim yetkisi okul müdürlerine devredildi. Fakat ben sağlıklı bir denetim mekanizması olduğunu düşünmüyorum. Önceden ders denetimi müfettişler tarafından gerçekleştirilirdi ve öğretmenler yapması gereken görevleri yerine getirmeye daha çok özen gösterirlerdi (Ö 10).*”

“*Uzun yıllardır sınıf öğretmenliği yapıyorum. Öğrenme güçlüğü olan öğrencilere ya da kaynaştırma öğrencilerine karşı özel bir ilgi var. Evet bunları yapalım fakat üstün zekâlı öğrencilerle de bireysel olarak ilgilenelim ve özel çalışmalar yapalım. Ülkenin geleceğine yön verebilecek bu çocukları unutmayalım (Ö 14).*”

Öğretmenlerin yaşadıkları diğer sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin bulgular analiz edilerek Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12.

Öğretmenlerin yaşadığı diğer sorunlara ilişkin çözüm önerileri

Kodlar	f
Sınıf mevcutlarının azaltılması	26
Derslik sayılarının artırılması	24
Rotasyon uygulamasının getirilmesi	20
Lisansüstü eğitim gören öğretmenlere gereken kolaylığın sağlanması	6
Eğitim denetimlerinin denetmenler tarafından yapılması	6
Üstün zekâlı öğrencilere yönelik çalışmaların yapılması	5

Tablo 12 incelendiğinde öğretmenlerin yaşadıkları diğer sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin sıklıkla ifade ettikleri görüşlerin; sınıf mevcutlarının azaltılması, derslik sayılarının artırılması ve rotasyon uygulamasının getirilmesi şeklinde olduğu görülmektedir. Diğer sorunların çözümüne ilişkin bazı öğretmen görüşleri şöyledir:

“*Norm kadro sorununu aşmak için sınıf mevcutları azaltılarak, derslik sayısı artırılabilir (Ö 5).*”

“*Öğretmenlere rotasyon uygulaması getirilerek sirkülasyon sağlanabilir (Ö 29).*”

“*Lisansüstü eğitime devam eden sınıf öğretmenlerinin gün boşaltma gibi bir imkânlarının olmaması sebebiyle izin konusunda sıkıntı yaşamaktadır. Özellikle MEB tarafından lisansüstü eğitime devam eden öğretmenlere izin konusunda kolaylık sağlayacak yönetmelik yayınlanabilir. Ya da*

lisansüstü eğitime devam eden sınıf öğretmenleri İl-İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri'nde görevlendirilebilir (Ö 7)."

"Özellikle taşınabilir eğitim kapsamında eğitim gören öğrenciler için sağlıklı öğrenim ortamı oluşturulmalı ve ihaleler bu doğrultuda gerçekleştirilmelidir. Öğrencilerin dengeli ve düzenli beslenme alışkanlığı kazanmaları açısından önem arz etmektedir (Ö 18)."

"Eğitim denetmenlerinin yetkileri genişletilerek önceden olduğu gibi ders süreçlerini denetlemeleri sağlanabilir."

"Öğrenme güçlüğü çeken ya da kaynaştırma öğrencilerine yönelik hassasiyet üstün zekâlı öğrencilere de gösterilmelidir. Üstün zekâlı öğrencilerin belirlenmesine yönelik testler geliştirilip gerekli önlemler alınmalıdır (Ö 10)."

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda eğitim sisteminin sorunları ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri belirlenmeye çalışılmıştır. Uygulama sahasında yaşanan aksaklıklar ve bunlara yönelik uygulayıcılar tarafından ortaya konulan çözüm önerileri eğitim sisteminin kalitesinin artırılması açısından önem arz etmektedir. Eğitim öğretim, belirli hedeflerin gerçekleştirilmesi için planlanmış bir süreci ifade etmektedir. Bu sürecin daha etkili bir şekilde inşası için karşılaşılan problemlerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Böylece hedeflerin gerçekleştirilmesi ve istenilen davranışların kazandırılması kolaylaşacaktır. Aslında bu durum eğitim öğretim sürecindeki paydaşların eğitim sürecinden en üst düzeyde faydalanmalarına katkı sağlayacaktır. Sorunların giderilmesinde ise örgütlerin ve şahısların sorumluluklarını yerine getirmeleri gerekmektedir.

Eğitim öğretim ile ilgili yaşanan sorunlara bakıldığında genel olarak öğretmenlerin; okula başlama yaşının küçük olması, okul öncesi eğitime gereken önemin gösterilmemesi ve okullarda araç-gereç eksikliği ile ilgili sorunların yaşandığını ifade ettikleri ortaya çıkmıştır. Eğitim sistemimizde yapılan değişiklikler ile öğrencilerin okula başlama yaşı düşürülmüştür. Bu durum öğretmenlerin bir takım sorunlar yaşamalarına sebep olmaktadır. Okula erken yaşta başlayan öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin yetersiz olduğu söylenebilir. Öğrencilerin gelişim özelliklerindeki yetersizlikler nedeniyle sınıf düzeyinin gerisinde kalmaları ve akademik yönden başarısız olmaları söz konusudur. Fiziksel, duyuşsal ve zihinsel yönden yeterince gelişim göstermeyen öğrencilerin başarıya duygusunu yaşamaları oldukça zordur. Bu durum onların okuldan uzaklaşmalarına ve motivasyon düzeylerinin düşmesine sebep olabilir. Başar, 2013; Başer, 1996; Cinkılıç, 2009; Duran, 2013; Ekinci, 2001; Erkan ve Kırca, 2010; Gündüz ve Çalışkan, 2013; Kahramanoğlu, Tiryaki ve Canpolat, 2014; Kartal, 2013; Kılıç, 2008; Kök, Tuğluk ve Bay, 2005; Özkesemen, 2008; Öztürk ve Uysal, 2013; Şentürk, 2016; Teke, 2010; Ülkü, 2007 yaptıkları araştırmalarda benzer sonuçlara ulaşmıştır.

Okul yönetimi ile ilgili sorunlar incelendiğinde öğretmenlerin genel olarak; okul yöneticilerinin liyakat eksiklikleri, iletişim yetersizlikleri ve makam güçlerini baskı aracı olarak kullanmaları gibi sorunları yaşadıkları belirlenmiştir. Altinkurt ve Yılmaz, 2012; Diş ve Ayık, 2016; Keman, 2019; Gök, 2019; Özdemir, 2013; Uğurlu ve Demir, 2016; Üstün ve Gürlek, 2022; Zafer, 2008 yaptıkları araştırmalarda benzer sonuçlara ulaşmıştır. Yiğit'e (2008) göre, yönetici atamalarında kariyer ve liyakat kriterlerine uyulmaması sonucunda çok farklı sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Atamalarda yöneticilerin liyakat esaslı nesnel ölçütler vasıtasıyla seçilmesi ve görevlendirilmesi bir okulun etkili olarak yönetilmesinde büyük öneme sahiptir (Dilbaz ve Atış, 2021). Cemaloğlu (2005) okulun etkili yönetilebilmesi için iletişim becerisinin güçlü olmasına, liderliğe, yeterli düzeyde yönetim bilgisine gereksinim olduğunu, bu özellikleri taşıyan yöneticilerin eğitilmesinin, istihdamının ve seçiminin çok önemli olduğuna vurgu yapar. Bütün bu sonuçlar; yönetici atamalarında liyakatın temel alınıp nesnel ölçütlerin kullanılmasını, yöneticinin niteliğini artıracak uygulamalara yer vermeyi, onları en iyi şekilde yetiştirecek programlar geliştirmeyi, yöneticiliğin uzman olarak tanımlanıp meslek haline getirmek için gerekli çalışmaların yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Okul yöneticilerinin yaptıkları görevi yerine getirebilmeleri için alanlarına hâkim olmaları gerekmektedir. Özellikle okul yöneticileri belirlenirken onların; bilgi, beceri ve deneyimlerini ön plana çıkaracak değerlendirme süreçleri belirlenmelidir. Okul yöneticilerinin görev yaptıkları okulda öğretmenler tarafından itibar görmesi bulunduğu makamı hak ediyor olması ile özdeşleşmektedir. Aksi durumda öğretmenlerin okul yöneticilerine karşı olumsuz bir bakış açısı kazanmaları ve sonucunda olumsuz tutumların sergilenmesi kaçınılmaz olacaktır. Bu durum aynı zamanda okul yöneticileri ile öğretmenler arasındaki iletişimi

olumsuz etkileyecektir. Örgütlerin hedeflerini gerçekleştirmesinde iletişim oldukça önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. İş görenlerin bilgilendirilmesinde, eş güdümün sağlanmasında iletişim etkilidir. Öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin düşüncelerini rahat bir biçimde ifade etmeleri gerekmektedir. Tabii ki bunun sağlanması için samimi bir okul ikliminin oluşturulması gerekmektedir. Burada önemli olan hususlardan biri de okul yöneticilerinin öğretmenler üzerinde kullandıkları güç türüdür. Okul yöneticisi makamından dolayı sahip olduğu bir gücü vardır. Fakat bunu öğretmenler üzerinde bir baskı aracı olarak kullanmamalıdır. Sürekli olarak makam gücünü vurgulamak yerine öğretmenleri etkileyebilecek uzmanlık gücünü, ödül gücünü ya da karizmatik gücünü kullanmaları daha etkili ve verimli sonuçların oluşmasını sağlayabilir.

Okul yöneticilerinin sahip oldukları gücü tanıyabilmeleri, kullandıkları güç tiplerine öğretmenlerin verebileceği tepkileri önceden tahmin edebilmeleri, etkililik ve verimlilik açısından önemli olarak kabul edilebilir. Bu anlamda okul yöneticilerinin en uygun güç tipini tercih edebilen ve gerektiğinde örgütün amaçlarını gerçekleştirebilmesi için gücü paylaşma yetisine sahip profesyonel bir yönetici olmaları beklenebilir (Polat, 2010). Güç, liderlik uygulamalarında da önemli bir rol oynamıştır. Liderlik ve güç birbiriyle yakından ilişkilidir (Zogjani, Llaci ve Elmazi, 2014). Başkalarını kendi amaçları doğrultusunda davranmaya sevk edebilmek için, yöneticinin yalnızca makama dayanan bir yetki kullanması ötesinde, liderlik vasıflarına sahip olması gerekir (Şimşek, 1999). Öğretmen görüşleri değerlendirildiğinde okul yöneticilerinin liyakat sahibi olmaları, okul paydaşları ile etkili iletişime geçmeleri ve makamlarından aldıkları gücü baskı aracı olarak kullanmamaları gerektiği söylenebilir. (Akbaş, 2018; Arabacı, Şanlı ve Altun, 2015; Glatfelter, 2000; Hunt, Dennis ve Hargie, 2000; Özdemir, 2013; Yerlikaya, 2017; Yaman ve Irmak, 2010) yaptıkları araştırmalarda benzer sonuçlara ulaşmışlardır.

Sınıf yönetimi ile ilgili sorunlar incelendiğinde öğretmenlerin genel olarak; öğrencilerinin izin almadan konuştuklarını, sınıf içinde gezdiklerini ve sık sık arkadaşlarını şikâyet ettiklerini ifade ettikleri belirlenmiştir. Sınıf yönetimi eğitim öğretim sürecinin önemli basamaklarından biridir. Sınıf içinde düzen sağlanamadığında istenilen hedeflerin gerçekleştirilmesi zorlaşacaktır. Bu nedenle öğretmenlerin sınıf yönetimi açısından neler yapılması gerektiğini, sorun yaşandığında olaylara nasıl yaklaşılması gerektiğini bilmesi, sorunların sebebini keşfedip sorunları ortadan kaldırması gerekmektedir. Bunu yaparken öğretmenin öğrencilerini yakından tanıması, onların kişisel özelliklerini bilmesi önem arz etmektedir. Ayrıca öğretmenler öğrencilerinin ihtiyaçlarını ve ilgilerini nelerin çektiğini bilmelidir. Erdoğan' a (2007) göre her kişiyi güdüleyen etkenlerin farklı olabileceği unutulmamalıdır. Dolayısıyla öğretmen sınıftaki öğrencileri bütün ve bireysel olarak nelerin güdülediğini bilmelidir. Sınıf yönetiminin başarılı olabilmesi için sınıf yöneticisi ile öğrenciler arasında etkili bir iletişimin kurulması önemli bir süreçtir. Sınıf ortamında herhangi bir sorunla karşılaşmamak neredeyse mümkün değildir. Sorunlar ve bu sorunları çözülmesi yöneticiliğin en temel uğraşlarından birisidir. Sorunu çözmek için sorunun ortaya çıkış nedenleri araştırılır ve tanımlanır. Sorunun çözümü için olası çözüm yolları araştırılır ve geliştirilir. Sorunun çözümü için geliştirilen çözüm yolları ne kadar fazla olursa sorun o ölçüde etkili çözümler. Başvurulacak çözümün süresi ve yöntemi saptanır, sorumluluklar dağıtılır, kimin, neyi, nasıl ve ne zaman yapacağı belirlenir. Daha sonra çözümler izlenir ve değerlendirilir. Gerekirse düzeltici önlemler alınır ve yeniden uygulamaya konur.

Okulun fiziki şartlarına ilişkin sorunlar değerlendirildiğinde; oyun alanlarının ve laboratuvarların yetersizliğine ilişkin görüşlerin ön plana çıktığı görülmektedir. İlkokul çağındaki çocukların hayatlarında oyun önemli bir yer tutmaktadır. Oyun, çocukların fiziksel, bilişsel ve sosyal gelişimleri açısından oldukça önemlidir. Oyun esnasında çocuklar sosyalleşmekte, arkadaşları ile etkileşime geçerek iletişim becerilerini geliştirmektedir. Oyun aynı zamanda çocukların enerjilerini dışarı atmalarına da yardımcı olmaktadır. Oyun çocukların kendilerini rahat bir biçimde ifade ettikleri bir ortam hazırlamaktadır. Bu nedenle okul ortamında öğrencilerin güvenli ve eğlenerek oyun oynayabilecekleri oyun alanlarının inşası gerekmektedir. Okul binaları planlanırken oyun alanları göz ardı edilmemeli, uygun ortamlar oluşturulmalıdır. Çocuklar oyun esnasında yeteneklerini keşfederler, oyun sayesinde problem çözme becerileri gelişir, motor becerilerinde ilerleme kaydedilir ve çocukların kendilerine güvenleri artar. Oyun, çocukların eğlenirken öğrenmeleri içinde eşsiz ortamlar oluşturur. Oyun çocuklar için ilgi çekicidir ve çocukların yapılan etkinliklere dikkatlerinin yoğunlaşmasını kolaylaştırır. Bu nedenle öğretici oyunlar ile eğitim öğretim süreci daha verimli olabilir. Diğer önemli bir husus ise, laboratuvarların eksikliği ve yetersizliğidir. Öğrencilerin kalıcı ve etkili öğrenmelerini sağlamak için eğitim faaliyetlerinin somutlaştırılması gerekmektedir. Öğrencilerin ne kadar çok duyularına hitap edilirse o kadar verimli bir ders süreci geçirilebilir. Bunu sağlamanın önemli

yollarından biri de laboratuvar ortamlarında öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerine fırsat tanımaktır. Bu nedenle laboratuvarlardaki eksiklikler giderilmelidir.

Okul-çevre ilişkileri ile ilgili sorunlar incelendiğinde; öğrenci velilerinin ilgisizliğinin ve aile içi sorunların öğrencilere yansması durumunun ön plana çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte öğretmenlerin genel olarak tayin problemleri yaşadıkları görülmektedir. Eğitim sadece okulda gerçekleşen bir süreç değildir. Bu nedenle okul dışında öğrenci velilerine önemli sorumluluklar düşmektedir. Veliler çocuklarının takipçisi olmalı, onları yönlendirmeli ve onların destekçisi olmalıdır. Velilerin, öğrencilerinin okuldaki durumlarını bilmeleri için okul ile etkileşim içinde olmaları, öğretmenleri ile bilgi alış verişinde bulunmaları gerekmektedir. Var olan eksiklikler ve sorunlar birlikte giderilmeye çalışılmalıdır.

Okul ve aile, çocuğun yetiştirilip hayata kazandırılması konusunda aynı sonuçları almaya çalışan örgütlerdir. Bunun için okul aile işbirliğinin gelişimi için çaba gösterilmelidir. Okul aile işbirliğinin gelişmesi, çocukların okul ve öğretmenler hakkında olumlu duygular geliştirmesinde rol oynar. Okul aile ilişkisinin sağlam bir temele oturması için etkili bir iletişim mekanizması kurulmalıdır (Erdoğan, 2000). Veliler okul eğitim öğretim etkinliklerinin ve okul yönetiminin doğal bir parçası olmalıdır. Aileler, okula dışarıdan gelen misafir gibi olmamalı ve okullar da ailelere misafir gibi yaklaşmamalıdır (Çalık, 2007). Çocukların sosyal olarak etkilendiği kurumların başında aile ve okul gelmektedir. Aile içerisinde gösterilen davranışlar ve tutumlar okul ortamına uygun ise çocuğun gelişiminde sıkıntılar yaşanmaz. Aksi durumda çocukta davranış bozuklukları görülebilir. Bu nedenle ailenin okul ile olan iletişimini kesmemesi, çocukla ilgili olası sorunların çözümünde etkili olacaktır (Özel ve Zelyurt, 2016). Benzer sonuçlar (Albez ve Ada, 2017; Balkar, 2009; Çalık, 2007; Garbacz, Kwon, Sekme, Sheridan ve Woods, 2010; Özel ve Zelyurt, 2016) tarafından yapılan araştırmalarda da görülmektedir.

Araştırma bulguları kapsamında şu öneriler yapılabilir: Eğitim sürecinde öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin dikkate alınması gerekmektedir. Hedeflerin gerçekleştirilmesi açısından bu durum önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Okullardaki araç gereç eksikliklerinin giderilmesi açısından okul aile birliği etkin olarak işlemelidir. Bununla birlikte okullara ayrılan bütçe artırılabilir. Okul yöneticilerinin hizmet içi eğitimler ile desteklenmesi sağlanabilir. Tecrübeli yöneticiler okul yönetiminde deneyimi olmayan yöneticilere danışmanlık hizmeti sunabilir. Okul yöneticileri yasal güçlerinden ziyade kişilik, uzmanlık ya da ödül güçlerini kullanarak öğretmenleri etkilemeye çalışabilir. Sınıf öğretmenleri farklı yöntem ve teknikleri kullanarak öğrencilerin ilgilerini çekebilir. Okulda, öğrencilerin gelişimlerine katkı sağlayacak atölyeler kurulabilir. Sanatsal etkinlikler veya spor etkinlikleri yapılabilir. Öğrenci velileri ile iletişim kurularak işbirliği sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalin, A., Şişman, M., & Turan, S. (2007). *Bir insan olarak okul müdürü*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Akbaş, F. Y. (2018). *Özel okullarda, okul yöneticilerinin iletişim becerileri ile branş öğretmenlerinin motivasyonu arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Albez, C., & Ada, Ş. (2017). Okul-aile ortaklığı: güçlükler, beklentiler, gereksinimler, öneriler. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 5(2), 1-18.
- Altınkurt, Y., & Yılmaz, K. (2012). Okul yöneticilerinin kullandığı güç kaynakları ile öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(3), 1833-1852.
- Arabacı, İ. B., Şanlı, Ö., & Altun, M. (2015). Okul yöneticilerinin yetiştirilme ve atama yöntemlerine ilişkin sendika temsilcilerinin, maarif müfettişlerinin ve okul yöneticilerinin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31(12), 166-186.
- Aydın, A. (2003). *Sınıf yönetimi*. (4. Baskı). İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- Aydın, M. (2010). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Hatiboğlu Yayıncılık.
- Bağçeli K. P., & Başal, H. A. (2013). Okula hazırbulunuşluğu değerlendirme testinin uyarılma çalışması. *International Journal of Social Science*, 6(1), 889-911.
- Balkar, B. (2009). Okul-aile işbirliği sürecine ilişkin veli ve öğretmen görüşleri üzerine nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 123-135.

- Başar, H. (2005). *Sınıf yönetimi*. (12. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Başar, M. (2013). 60-66 ay aralığında ilkokula başlayan öğrencilerin kişisel öz bakım ve ilkokuma-yazma becerilerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 241-252.
- Başer, M. G. (1996). *Anasınıfı eğitimi alan ve almayan ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Binicioğlu, G. (2010). *İlköğretimde okul-aile iletişim etkinlikleri: Öğretmen ve veli görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Bozkurt, E.; Bayar, A., & Üstün, A. (2018). Okul yöneticilerinin okul çevre ilişkileri ile ilgili sorunları ve çözüm önerileri. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 2561-2574.
- Breadkamp, S., & Copple, C. (2002). Developmentally appropriate practice in early childhood programs. Washington D.C.: National Association for The Education of Young Children.
- Bursalıoğlu, Z. (2011). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Cemaloğlu, N. (2005). Türkiye’de okul yöneticisi yetiştirme ve istihdamı: varolan durum, gelecekteki gelişmeler ve sorunlar. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2) 249-274.
- Cinkılıç, H. (2009). *Okul öncesi eğitimin ilköğretim 1. Sınıf öğrencilerinin okul olgunluğuna etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çalık, C. (2007). Okul-çevre ilişkisinin okul geliştirmedeki rolü: Kavramsal bir çözümleme. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(3), 123-139.
- Çelik, V. (2003). *Sınıf yönetimi*. (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Çınar, G. (2010). *Okul öncesi eğitimin yararı konusunda ilköğretim 1.sınıf öğrencilerinin öğretmen ve ailelerinin görüşlerinin araştırılması (Erciş örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Dilbaz, E., & Atış D. (2021). 2017, 2018 ve 2021 MEB yönetici seçme görevlendirme listelerinin yöneticiliğe ilk kez görevlendirme bağlamında karşılaştırılması. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(4), 366-384.
- Diş, O., & Ayık, A. (2016). Okul yöneticilerinin kullandıkları güç kaynakları ile örgüt iklimi arasındaki ilişki. *Akademik Bakış Dergisi*, 58, 499-518.
- Duran, E. (2013). Okula 60. ayında başlayan öğrencilerin yazı becerilerinin incelenmesi, *Journal of Academic Social Science Studies* 6(2), 1075-1085.
- Erden, M. (2005). *Sınıf yönetimi*. (2. Baskı). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (2000). *Okul yönetimi ve öğretim liderliği*. (2. Baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (2007). *Sınıf yönetimi*. (10. Basım). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erkan, S., & Kırca, A. (2010). Okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazırbulunuşluklarına etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 94-106.
- Ekinci, O. (2001). *Okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin başarıları üzerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Evertson, C. M., & Emmer, E. T. (2013). *Classroom management for elementary teachers*. (Çev. Edt. Ahmet Aypay). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Finger, J., & Bamford, B. (2010). *The classroom teacher’s book of management essentials*. (Çev. Edt. Turgut Karaköse). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Garbacz, S. A., Kwon K., Sekme, C. A., Sheridan S. M., & Woods, K. E. (2010). Family involvement for children with disruptive behaviors: The role of parenting stress and motivational beliefs. *Journal of School Psychology*, 48, 293-312.
- Glatfelter, A. (2000). *The influence of supervisor’s interpersonal communication competence on worker satisfaction*. Unpublished thesis of master of arts, Faculty of California State University, Fullerton.
- Gök, R. (2019). Türk eğitim sisteminde liyakat(meritokrasi) esaslı eğitim yöneticiliği. *Mehmet Akif Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 52, 39-64.

- Güleş, F. (2013). *Okul öncesi eğitimde fiziksel çevreye ilişkin kalite standartlarının belirlenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Gündüz, F., & Çalışkan, M. (2013). 60-66, 66-72, 72-84 aylık çocukların okul olgunluk ve okuma yazma becerilerini kazanma düzeylerinin incelenmesi. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 379-398.
- Güneş, D. Z., & Kara, S. B. K. (2016). İlkokulların sorunlarının öğretmenler kurulu toplantılarına dayalı olarak incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 142-153.
- Hoy, K., W., & Miskel, C., G. (2010). *Eğitim yönetimi, teori, araştırma ve uygulama*, (Çev. Edt. Selahattin Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Hunt, O., Dennis, T., & Hargie, O. (2000). The communication experiences of education managers: Identifying strengths, weaknesses and critical incidents. *International Journal of Educational Management*, 14(3), 120-129.
- Kahramanoğlu, R., Tiryaki, E. N., & Canpolat, M. (2014). İlkokula yeni başlayan 60-66 ay grubu öğrencilerin okula hazır oluşları üzerine inceleme. *K. Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(3), 1065-1080.
- Kartal, S. (2013). Türkiye’de ilkokula başlama yaşının beş yaşa indirilmesinin eğitim politikaları açısından değerlendirilmesi. *Mülkiye Dergisi*, 37(3), 201-214.
- Keman, F. Y. (2019). *Göreve yeni başlayan okul yöneticilerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kılıç, Z., (2008). *İlköğretim birinci sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin gelişim becerilerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kök, M., Tuğluk, M. N., & Bay, E. (2005). Okul öncesi eğitimin öğrencilerin gelişim özellikleri üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 294-303.
- Lunenburg, C. F., & Ornstein, C. A. (2013). *Eğitim yönetim*. (Çev. Edt. Gökhan Arastaman). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. Selahattin Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Nelsen, J., Lott, L., & Glenn, S. (2003). *Positive discipline in the classroom*. (Çev. Miyase Koyuncu). İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Özdemir, A. (2013). Okul yöneticilerindeki adalet ve liyakat ile öğretmenlerdeki sadakat ve gayret arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 19(1), 99-117.
- Özel, A., & Bayındır, N. (2008). *Yapılandırmacı anlayışa göre sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Özel, E., & Zelyurt, H. (2016). Anne baba eğitiminin aile çocuk ilişkilerine etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 16(36), 9-34.
- Özkesemen, A. (2008). *Okul öncesi eğitimi alan ve almayan 1. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının yeni müfredat programına göre değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Öztürk, E., & Uysal K. (2013). İlkokul 1.sınıf öğrencilerinin okuma-yazma süreçlerinin takvim yaşı yönünden karşılaştırılması. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 1041-1054.
- Polat, S. (2010). *Okul öncesi yöneticilerinin kullandıkları yönetsel güç kaynaklarına ilişkin öğretmen alguları ile öğretmen motivasyonu arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Semerci, N., & Çelik, V. (2002). İlköğretimde problemler ve çözüm yolları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 30, 205-218.
- Shindler, J. (2016). *Transformative classroom management*. (Çev. Edt. Asım Arı). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Sürücü, G. (2011). *Okul-çevre ilişkilerinin okul yönetimine etkileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Şensoy, S. A., & Sağsöz, A. (2015). Öğrenci başarısının sınıfların fiziksel koşulları ile ilişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 87-104.

- Şentürk, C. (2016). Takvim yaşı olarak ilkokul birinci sınıf eğitimine erken başlayan çocuklarda karşılaşılan güçlüklerle ilişkin öğretmen görüşleri. *Journal of European Education*, 6(3), 9-30.
- Şimşek, Ş. M. (1999). Yönetim ve organizasyon. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Şişman, M. (2004). *Öğretim Liderliği*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Taymaz, H. (2007). *İlköğretim ve ortaöğretim okul müdürleri için okul yönetimi*. (8. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Teke, H. (2010). *Ana sınıfı öğretim programının ilköğretim 1. kademe 1. sınıf öğrencilerinin hazırbulunuşluk düzeylerine etkisinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Uğurlu, C. T., & Demir, A. (2016). Örgütsel vatandaşlık davranışının öncülü olarak yöneticilerinin kullandıkları güç kaynakları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(56), 98-119.
- Ülkü, B. Ü. (2007). *Ana sınıfı ve ilköğretim 1. Sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğretmenlerinin çocukların okul olgunluğu hakkındaki görüşlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Üstün, A., & Gürlek, M. (2022). Okul müdürlerine göre okul yöneticisi atamalarında karşılaşılan sorunlar ve olası çözüm önerileri. *Academic Social Resources*, 7(38), 624-631.
- Yaman, E., & Irmak, Y. (2010). Yöneticiler ve öğretmenler arasındaki güç mesafesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 164-172.
- Yerlikaya, H. (2017). *Yönetici iletişim becerilerinin çalışan motivasyonu ve iş tatmini üzerine etkileri (Kırklareli Üniversitesi örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (8. Baskı) Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, K., & Altinkurt, Y. (2011). Öğretmen adaylarının Türk eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 942-973.
- Yiğit, F. (2008). *Cumhuriyet döneminde milli eğitim bakanlığının ilköğretim kurumlarına yönetici seçiminde uyguladığı yöntemlerin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Zafer, D. (2008). İlköğretim Okulu yöneticilerinin kullandıkları örgütsel güç kaynaklarına ilişkin öğretmen görüşleri (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Zogjani, A., Llaci, S., & Elmazi, E. (2014). The role of power in effective leadership and followership: The albanian case. *Romanian Economic and Business Review*, 9(1), 89-102.